

Advokatuuriseaduse ja teiste seaduste muutmise seadus (kohtumenetluse tõhustamine)

§ 1. Advokatuuriseaduse muutmine

Advokatuuriseaduse § 17 lõike 4 kolmas ja neljas lause tunnistatakse kehtetuks.

§ 2. Halduskohtumenetluse seadustiku muutmine

Halduskohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 10 lõike 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrus kuulub viivitamata täitmisele. Üleandev kohus võib enne üleandmise määrase tegemist või sellega koos teha edasilükkamatuid menetlustoiminguid, eelkõige esialgse õiguskaitse määrase.“;

2) paragrahvi 11 täiendatakse lõikega 3¹ järgmises sõnastuses:

„(3¹) Ringkonnakohtu esimehel on õigus apellatsiooni korras asja arutamisele kaasata kohtukoosseisu sama kohturingkonna halduskohtunik tema nõusolekul. Kaasatud kohtunik ei või olla asjas eesistuja ega ettekandja.“;

3) paragrahvi 37 lõike 2 punkt 6 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„6) haldusakti tühisuse, haldusakti või toimingu õigusvastasuse või õigussuhte olemasolu kindlakstegemist (tuvastamiskaebus).“;

4) paragrahvi 104 lõiget 5 täiendatakse punktiga 5 järgmises sõnastuses:

„5) kui pooled sõlmivad kompromissi.“;

5) paragrahvi 104 lõike 6 punkt 1 tunnistatakse kehtetuks;

6) paragrahvi 109 lõike 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Menetluskulude väljamõistmiseks esitab menetlusosaline kohtule menetluskulude nimekirja kolme tööpäeva jooksul arvates kohtuistungist, kus lõpetati asja arutamine, või haldusasja kirjalikus menetluses läbivaatamise korral kohtu määratud tähtpäevaks. Käesoleva seadustiku § 103 lõike 1 punktides 2 ja 3 nimetatud kulude kohta lisatakse menetluskulude nimekirjale kuludokumentid. Muude menetluskulude kohta esitatakse kuludokumentid kohtu nõudmisel. Menetluskulude nimekirja ja nõutavate kuludokumentide esitamata jätmise korral menetluskulu välja ei mõisteta. Teistel menetlusosalistel on võimalik kahe tööpäeva jooksul menetluskulude nimekirja ja kuludokumentide neile kättetoimetamisest arvates esitada nende kohta oma seisukoht.“;

7) paragrahvi 109 täiendatakse lõikega 1² järgmises sõnastuses:

„(1²) Kui kohus tegi otsuse käesoleva seadustiku § 122 lõike 5 alusel, andmata menetlusosalistele võimalust menetluskulude nimekirja ja kuludokumente esitada, on menetlusosalistel õigus esitada menetluskulude kohta täiendava otsuse tegemise taotlus § 170 lõike 5 kohaselt. Taotlusele tuleb lisada menetluskulude nimekiri ja kuludokumendid.“;

8) paragrahvi 122 täiendatakse lõigetega 4 ja 5 järgmises sõnastuses:

„(4) Kohtuasjas, mis puudutab tootmist taastuvatest energiaallikatest elektrituruseaduse § 57 tähenduses, korraldab kohus eelistungi või teeb menetlusosalistele teatavaks asja kohtus läbivaatamise aja ja koha või asja kirjalikus menetluses läbivaatamise üksikasjad kolme kuu jooksul puudusteta kaebuse esitamisest arvates. Kohus võib nimetatud tähtaega pikendada kuni kolme kuu võrra, kui eelmenetluse käigus selgub, et kaebust on vaja põhjalikumalt uurida.

(5) Kui kohus jõuab eelmenetluse käigus järeldusele, et kaebus tuleb rahuldada vaidlustatud haldusakti või toimingu ilmselge õigusvastasuse tõttu, võib ta teha otsuse kaebuse ja vastuste põhjal, korraldamata kohtuistungit ja määramata tähtaega täiendavate menetlusedokumentide esitamiseks.“;

9) paragrahvi 133 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise või viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse või nende otsuste vaideotsuse peale esitatud kaebuse võib kohus läbi vaadata lihtmenetluses, arvestamata käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 2 sätestatud tingimusi.“;

10) paragrahvi 169 lõigetes 1 ja 2 asendatakse tekstiosa „§ 133 lõigetes 1 ja 2“ tekstiosaga „§ 133 lõigetes 1, 2 ja 2¹“;

11) paragrahvi 169 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatule võib kohus käesoleva seaduse § 133 lõikes 2¹ nimetatud juhul asja läbivaatamisel lihtmenetluses teha otsuse kirjeldava ja põhjendava osata, kui kohtule on esitatud erakordselt suur hulk kaebusi viisa andmisest keeldumise, viisa tühistamise, viisa kehtetuks tunnistamise, viibimisaja pikendamisest keeldumise või viibimisaja ennetähtaegse lõpetamise otsuse või nende otsuste vaideotsuse peale. Kohus ei pea seejuures arvestama käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud tingimustega.

(1²) Erakordselt suur hulk kaebusi käesoleva paragrahvi tähenduses on olukord, kus kohus ei saa objektiivse takistuse tõttu kirjeldava ja põhjendava osaga otsust teha või selle tegemine oleks oluliselt raskendatud.“;

12) paragrahvi 175 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Sõltumata jõustumisest võib kohus avaldada kohtuotsuse või selle sisu käesoleva seadustiku §-s 89 sätestatud tingimustel. Menetlusosaliste seisukohta küsitakse selleks juhul, kui see on kohtu hinnangul vajalik ja võimalik avaldamise eesmärki arvestades.“;

13) paragrahvi 175 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Määruse peale, millega lahendatakse käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kohtuotsuse või selle sisu avaldamise peale esitatud vastuväide, võib esitada määruskaebuse. Määruskaebuse kohta tehtud kohtulahend on lõplik.“;

14) paragrahvi 175 lõike 4 esimeses lauses asendatakse sõna „delikaatseid“ sõnaga „eriliiki“;

15) paragrahvi 201 täiendatakse lõikega 4¹ järgmises sõnastuses:

„(4¹) Ringkonnakohus võib otsuse teha ilma kirjeldava osata.“;

16) paragrahvi 201 lõike 5 sissejuhatavast lausest jäetakse välja sõnad „kirjeldava ja“;

17) paragrahvi 204 täiendatakse lõikega 1¹ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kompromissi kinnitamise määruse suhtes kohaldatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 661 lõiget 4.“;

18) paragrahvi 210 lõiget 2 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Ringkonnakohus võib määruse teha ilma kirjeldava osata.“;

19) paragrahvi 218 lõike 1 teine ja kolmas lause tunnistatakse kehtetuks;

20) paragrahvi 218 täiendatakse lõigetega 1¹–1³ järgmises sõnastuses:

„(1¹) Riigikohus võib enne kassatsioonkaebuse menetlusse võtmise otsustamist või pärast kassatsioonkaebuse menetlusse võtmist kohustada menetlusosalist kassatsioonkaebusele vastama ja anda selleks tähtaja.

(1²) Kui menetlusosaline, keda ei ole kohustatud kassatsioonkaebusele vastama, on omal soovil kassatsioonkaebusele vastanud, ei loeta kassatsioonkaebuse menetlusse võtmata jätmise korral tema vastamisega seotud menetluskulusid üldjuhul vajalikuks ega põhjendatuks käesoleva seadustiku § 109 lõike 6 tähenduses.

(1³) Pärast kassatsioonkaebuse menetlusse võtmist määrab Riigikohus tähtaja, mille jooksul menetlusosalised, keda ei kohustatud kassatsioonkaebusele vastama, võivad kassatsioonkaebusele vastata.“;

21) paragrahvi 219 lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Riigikohus otsustab kassatsioonkaebuse menetlusse võtmise kolmeliikmelises koosseisus ja menetlusosalisi välja kutsumata.“;

22) paragrahvi 224 kolmas lause tunnistatakse kehtetuks;

23) seadustiku 27. peatükki täiendatakse §-ga 265¹ järgmises sõnastuses:

„§ 265¹. Kirjeldava ja põhjendava osata määrus

(1) Kohus võib taotluse kiiremaks lahendamiseks teha käesoleva seadustiku § 265 lõigetes 1 ja 2 nimetatud määruise ilma kirjeldava ja põhjendava osata, kui selle osa koostamise tõttu tekkiv viivitus võiks taotluse eesmärgi saavutamist oluliselt raskendada või teha selle võimatuks.

(2) Kohus täiendab kirjeldava ja põhjendava osata tehtud määrust puuduva osaga, kui menetlusosaline või muu isik, kellel on õigus esitada määruise peale määruskaebus, teatab seitsme päeva jooksul määruise resolutsiooni kättetoimetamisest või kohtuistungil teatavakstegemisest arvates kohtule soovist esitada määruise peale määruskaebus. Kohus täiendab määrust kirjeldava ja põhjendava osaga esimesel võimalusel, kuid hiljemalt seitsmendal päeval pärast määruskaebuse esitamise soovist teadasaamist.

(3) Määruskaebuse esitamise tähtaeg hakkab kulgema kirjeldava ja põhjendava osaga täiendatud määruise kättetoimetamisest arvates või pärast käesoleva paragrahvi lõike 2 teises lauses nimetatud tähtaja möödumist, kui kohus ei ole määrust täiendanud. Kui menetlusosaline või muu isik ei teata käesoleva paragrahvi lõike 2 esimeses lauses nimetatud tähtaja jooksul kohtule määruskaebuse esitamise soovist, loetakse, et ta on määruskaebuse esitamise õigusest loobunud.“;

24) paragrahvi 279 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Ringkonnakohtule apellatsioon- või määruskaebuse esitaja vastaspool on kohustatud esitama kümne päeva jooksul edasikaebuse saamisest arvates kaebusele kirjaliku vastuse. Sama tähtaja jooksul on vastuse esitamise õigus ülejäänud menetlusosalistel.“;

25) paragrahvi 279 täiendatakse lõikega 3 järgmises sõnastuses:

„(3) Riigikohtule esitatud kassatsioon- või määruskaebusele on menetlusosalistel õigus vastata edasikaebuse saamisest arvates kümne päeva jooksul.“.

§ 3. Jahiseaduse muutmise

Jahiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 36 lõige 5² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5²) Tunnistuse andja võib keelduda jahitunnistuse andmisest kutsealusele, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervises seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ning reservis olevale isikule, kes ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmunise kohustust. Kaitseressursside Amet või Kaitseväge teavitab esimesel võimalusel Keskkonnaametit või käesoleva seaduse § 10 lõike 1 alusel Kliimaministeeriumiga halduslepingu sõlminud isikut, kui jahitunnistuse andmisest keeldumise asjaolud on ära langenud.“;

2) paragrahvi 37 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Jahitunnistuse kehtivuse võib peatada tähtajatult kutsealusel, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervise seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ning reservis oleval isikul, kes ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.“;

3) paragrahvi 38 lõige 2² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2²) Käesoleva seaduse § 37 lõikes 4 sätestatud jahitunnistuse kehtivuse peatamine lõpetatakse, kui peatamise alused on ära langenud ja Kaitseressursside Amet või Kaitseväge on sellest Keskkonnaametilt või § 10 lõike 1 alusel Kliimaministeeriumiga halduslepingu sõlminud isikut teavitanud.“.

§ 4. Kaitseväeteenistuse seaduse muutmine

Kaitseväeteenistuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 33¹ lõiked 2–4, 7 ja 8 tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 33¹ lõike 5 sissejuhatavas lauseosas ja § 71¹ lõike 5 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõnad „taotleda halduskohtult luba“ sõnadega „esitada luba või õigust andvale haldusorganile avalduse“;

3) paragrahvi 33¹ lõike 6 sissejuhatavas lauseosas ja § 71¹ lõike 6 sissejuhatavas lauseosas asendatakse sõnad „Halduskohtule esitatavas taotluses“ lauseosaga „Käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud avalduses“;

4) paragrahvi 33¹ lõike 9 esimesest lausest ja § 71¹ lõike 9 esimesest lausest jäetakse välja tekstiosa „, kui halduskohtu määrusest ei tulene teisiti“;

5) paragrahvi 71¹ lõiked 2–4, 7 ja 8 tunnistatakse kehtetuks.

§ 5. Kalapüügiseaduse muutmine

Kalapüügiseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 27 lõike 1 punkt 3¹ tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 27 lõige 2¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2¹) Kalastuskaardi andmisest võib keelduda või selle kehtivuse peatada kutsealusel, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervise seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ning reservis oleval isikul, kes ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust. Kalastuskaardi kehtivus peatatakse kaardi andja otsusega.“;

3) paragrahvi 27 lõige 3¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3¹) Kaitseressursside Amet või Kaitseväge teavitab esimesel võimalusel kalastuskaardi andjat, kui käesoleva paragrahvi lõikes 2¹ sätestatud kalastuskaardi andmisest keeldumise asjaolud on ära langenud. Kalastuskaardi andja taastab samas lõikes nimetatud juhul kalastuskaardi

kehtivuse viivitamata, kui kehtivuse peatamise alused on ära langenud ning Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi on sellest kalastuskaardi andjat teavitanud.”.

§ 6. Liiklusseaduse muutmine

Liiklusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 106 lõige 1¹ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1¹) Transpordiamet võib keelduda mootorsõiduki juhtimise õiguse andmisest ning esmase juhiloa väljastamisest kutsealusele, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervises seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ning reservis olevale isikule, kes ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.”;

2) paragrahvi 124 lõige 4² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4²) Transpordiamet võib peatada mootorsõiduki juhtimise õiguse kutsealusel, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervises seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ning reservis oleval isikul, kes ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.”;

3) paragrahvi 129 lõige 7 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(7) Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teavitab esimesel võimalusel Transpordiametit, kui käesoleva seaduse § 106 lõikes 1¹ sätestatud mootorsõiduki juhtimise õiguse andmisest ning esmase juhiloa väljastamisest keeldumise asjaolud on ära langenud. Kui mootorsõiduki juhtimise õigus on peatatud § 124 lõike 4² alusel, taastab Transpordiamet juhtimisõiguse viivitamata, kui Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teavitab Transpordiametit peatamise aluseks olnud asjaolude äralangemisest.”.

§ 7. Meresõiduohutuse seaduse muutmine

Meresõiduohutuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 39³ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Transpordiamet võib peatada väikelaeva ja jeti juhtimise õiguse ning keelduda nende õiguste andmisest ja väikelaevajuhi või jetijuhi tunnistuse väljastamisest kutsealusele, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervises seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ja reservis olevale isikule, kes ei täida Kaitseväge määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.”;

2) paragrahvi 39³ lõike 3 esimene lause tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 39³ lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teavitab esimesel võimalusel Transpordiametit, kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud väikelaeva ja jeti juhtimise õiguse andmisest ja väikelaevajuhi või jetijuhi tunnistuse väljastamisest keeldumise asjaolud on ära langenud. Transpordiamet taastab samas lõikes sätestatud väikelaeva ja jeti juhtimise õiguse viivitamata, kui Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teavitab Transpordiametit väikelaeva ja jeti juhtimise õiguse peatamise aluseks olnud asjaolude äralangemisest.”.

§ 8. Notari distsiplinaarvastutuse seaduse muutmine

Notari distsiplinaarvastutuse seaduse § 6³ lõike 4 neljas ja viies lause tunnistatakse kehtetuks.

§ 9. Patendivoliniku seaduse muutmine

Patendivoliniku seaduse § 20²³ lõike 4 neljas ja viies lause tunnistatakse kehtetuks.

§ 10. Relvaseaduse muutmine

Relvaseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 36 lõike 1 punkt 14¹ tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 36 lõige 1³ tunnistatakse kehtetuks;

3) paragrahvi 36 lõige 2² tunnistatakse kehtetuks;

4) paragrahvi 36 lõiget 4 täiendatakse punktiga 7 järgmises sõnastuses:

„7) kutsealusele, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervises seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ja reservis olevale isikule, kes ei täida Kaitseväe määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.“;

5) paragrahvi 36 täiendatakse lõikega 4² järgmises sõnastuses:

„(4²) Kaitseressursside Amet või Kaitsevägi teavitab esimesel võimalusel Politsei- ja Piirivalveametit, kui käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 7 sätestatud soetamisloa või relvaloa andmisest keeldumise asjaolud on ära langenud.”;

6) paragrahvi 43 lõike 1 punkt 8 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 43 lõige 1⁶ muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1⁶) Politsei- ja Piirivalveamet võib peatada soetamisloa või relvaloa kehtivuse kutsealusel, kes ei täida kaitseväeteenistuse seaduses sätestatud tervises seisundi hindamisel osalemise kohustust või ajateenistusse asumise kohustust, ning reservis oleval isikul, kes ei täida Kaitseväe määratud ajaks õppekogunemisele ilmumise kohustust.“;

8) paragrahvi 43 lõige 2² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2²) Politsei- ja Piirivalveamet lõpetab käesoleva paragrahvi lõikes 1⁶ nimetatud juhul soetamisloa ja relvaloa kehtivuse peatamise, kui peatamise alused on ära langenud ning Kaitseressursside Amet või Kaitseväge on sellest Politsei- ja Piirivalveametit teavitanud.”.

§ 11. Riigilõivuseaduse muutmine

Riigilõivuseaduse § 22 lõiget 2 täiendatakse punktiga 9 järgmises sõnastuses:

„9) rahvusvahelise kaitse taotleja rahvusvahelise kaitse menetluses tehtud otsuse peale kaebuse esitamisel.“.

§ 12. Riigi õigusabi seaduse muutmine

Riigi õigusabi seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15 lõiget 5 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5) Riigi õigusabi andmise määruks määratakse kindlaks käesoleva seaduse § 8 kohane riigi õigusabi andmise viis ja §-s 16 sätestatud riigi õigusabi saaja hüvitamiskohustus. Määrus saadetakse Eesti Advokatuurile (edaspidi *advokatuur*) riigi õigusabi infosüsteemi e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*) kaudu. Määrus loetakse kättetoimetatuks, kui advokatuur kinnitab riigi õigusabi infosüsteemis selle vastuvõtmist. Määruse võib advokatuurile muul viisil saata üksnes mõjuval põhjusel. Mõjuvad põhjused on sätestatud käesoleva seaduse § 15 lõike 5¹ alusel kehtestatud määruks.”;

2) paragrahvi 15 lõikes 5¹ asendatakse tekstiosa „e-toimiku menetlemise infosüsteemi (edaspidi *e-toimiku süsteem*)“ tekstiosaga „e-toimiku süsteemi”;

3) paragrahvi 32 lõige 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 13. Riikliku pensionikindlustuse seaduse muutmine

Riikliku pensionikindlustuse seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 28¹ lõige 1 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(1) Pensioniõiguslikku staaži tõendatakse rahvastikuregistris sisalduvate õigusliku tähendusega andmete, pensioniõiguslikku staaži tõendavate dokumentide või tunnistajate ütluste alusel. Kui rahvastikuregistris on pensioniõiguslikku staaži tõendavad õigusliku tähendusega andmed, lähtutakse registri andmetest. Kui pensioniõiguslikku staaži tõendatakse tunnistajate ütluste alusel, on Sotsiaalkindlustusametil õigus tuvastada pensioni määramise aluseks oleva avalik-õigusliku suhte tingimused.“;

2) paragrahvi 28¹ lõige 2 tunnistatakse kehtetuks.

§ 14. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustikus tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 59 lõige 5² muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(5²) Riigisaladust ja salastatud välisteavet töödeldakse riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduses ning selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud korras. Menetlusosalise või tema

esindaja taotlusel esitatakse talle riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse ning riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse korra kohaselt tutvumiseks asjas tõendina kasutatav riigisaladust või salastatud välisteavet sisaldav teabekandja. Sellise teabekandja tutvustamise kohta tehakse märge kohtuasja andmete juurde kohtute infosüsteemi. Riigisaladust ja salastatud välisteavet hoitakse asja menetlevas kohtus, kui kohus ei määra teisiti.“;

2) paragrahvi 150 lõike 1 punkt 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„4) kui maksekäsu kiirmenetluse avaldus, mille esemeks on tarbijakrediidilepingust tulenev nõue, jäetakse rahuldamata käesoleva seadustiku § 483 lõike 2 punktis 4 sätestatud juhul või kui muu maksekäsu kiirmenetluse avaldus jäetakse rahuldamata käesoleva seadustiku § 483 lõike 2 punktides 1, 2 ja 4 sätestatud juhul;“;

3) paragrahvi 150 lõike 4 esimesest lausest jäetakse välja sõna „üksnes“;

4) paragrahvi 150 lõiget 4 täiendatakse neljanda lausega järgmises sõnastuses:

„Kohus võib riigilõivu tagastada riigilõivu tasunud menetlusosalisele ka omal algatusel.“;

5) paragrahvi 178 lõige 2 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(2) Menetluskulude kindlaksmääramise peale võib edasi kaevata menetluskulude hüvitamiseks õigustatud või menetluskulusid kandma kohustatud menetlusosaline, kui vaidlustatav menetluskulude summa ületab 500 eurot.“;

6) paragrahvi 187 lõige 2 tunnistatakse kehtetuks;

7) paragrahvi 191 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Maakohtu või ringkonnakohtu menetlusabi andmise või sellest keeldumise määruse peale ja kummagi määruse muutmise või tühistamise määruse peale võib menetlusabi taotleja või saaja esitada määruskaebuse.“;

8) paragrahvi 384 lõike 1 esimene lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kohus lahendab hagi tagamise avalduse põhjendatud määrusega hiljemalt kolmandal tööpäeval avalduse esitamise päevast arvates.“;

9) paragrahv 404 tunnistatakse kehtetuks;

10) paragrahvi 405 lõikes 1 asendatakse arv „3500“ arvuga „5000“ ja arv „7000“ arvuga „10 000“;

11) seadustiku 43. peatükki täiendatakse §-ga 406¹ järgmises sõnastuses:

„§ 406¹. Tarbijakrediidilepingust tulenevate nõuete elektrooniline menetlus

(1) Tarbijakrediidilepingust tulenev võlausaldaja nõue esitatakse kohtule elektrooniliselt selliselt, et kohtul oleks seda võimalik töödelda, ja varustatuna avaldaja digitaalallkirjaga või muul sellesarnasel turvalisel viisil, mis võimaldab tuvastada avalduse saatja ja saatmise aja.

(2) Avaldusele lisatakse tõendid, mis kinnitavad hagi aluseks olevaid asjaolusid, viidates konkreetselt, millist asjaolu millise tõendiga tõendada soovitakse.

(3) Valdkonna eest vastutav minister võib määrusega kehtestada avaldusele ja selle esitamisele täiendavaid vorminõudeid ning tehnilisi nõudeid.“;

12) paragrahvi 415 lõike 2 teine lause muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„Kui tagaseljaotsus toimetatakse kätte avalikult, võib kaja esitada 30 päeva jooksul alates päevast, kui kostja sai tagaseljaotsusest teada.“;

13) paragrahvi 481 täiendatakse lõigetega 2⁴ ja 2⁵ järgmises sõnastuses:

„(2⁴) Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude menetlemisel maksekäsu kiirmenetluses võib võlausaldaja nõuda üksnes tarbijale antud krediidi põhisumma tagastamist koos intressiga võlaõigusseaduse § 94 lõikes 1 sätestatud suuruses või viivisega sama seaduse § 113 lõike 1 teises lauses sätestatud suuruses, kui need ei ole suuremad varem kokkulepitud intressi- või viivisemäära-
st.“

(2⁵) Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude menetlemisel maksekäsu kiirmenetluses arvestatakse kõik selles võlasuhtes tarbija tehtud maksed esimeses järjekorras põhivõla, teises järjekorras intressi ja kolmandas järjekorras viivise katteks käesoleva paragrahvi lõikes 2⁴ sätestatud ulatuses.“;

14) paragrahvi 482 täiendatakse lõigetega 1¹ ja 1² järgmises sõnastuses:

„(1¹) Kui maksekäsu kiirmenetluse avaldus on esitatud tarbijakrediidilepingust tulenevas nõudes, märgitakse see avalduses. Tarbijakrediidilepingust tuleneva nõude puhul esitatakse üksikasjalik ülevaade krediidi kasutusse võtmisest ja lepingujärgsetest maksetest ning võrdlev arvutus kõigi tarbija maksete kohta põhivõla, intressi ja viivise katteks. Avaldusele lisatakse nõude aluseks olev leping, sealhulgas maksegraafik. Avalduses märgitakse krediidi kulukuse määr.“

(1²) Kohus võib teha avaldajale ettepaneku esitada täiendavaid tõendeid.“;

15) paragrahvi 483 lõiget 1 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Kui avalduses nõutakse tarbijakrediidilepingust tulenevat nõuet, lahendab kohus maksekäsu kiirmenetluse avalduse selle saamisest alates kahekümne tööpäeva jooksul.“;

16) paragrahvi 484¹ täiendatakse lõikega 4 järgmises sõnastuses:

„(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud ei kohaldata tarbijakrediidilepingust tulenevatele nõuetele. Kui sellise nõude puhul on maksekäsu tegemise eeldused täidetud vaid osa nõuete või nõude osa suhtes, jätab kohus maksekäsu kiirmenetluse avalduse tervikuna rahuldamata.“;

17) paragrahvi 497² lõiget 1 täiendatakse pärast tekstiosa „juriidilisest isikust pädeva üksuse“ tekstiosaga „või käesoleva seadustiku § 497⁴ lõike 2 alusel menetlusse lubatud juriidilisest isikust pädeva üksuse“;

18) paragrahvi 510 lõige 4 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(4) Kui menetlust ei algatatud valdkonna eest vastutava ministri volitatud Siseministeeriumi valitsemisala asutuse avalduse alusel, teatab kohus valdkonna eest vastutava ministri volitatud Siseministeeriumi valitsemisala asutusele menetluse algatamisest ning küsib riigile teadaolevaid andmeid teadmata kadunud isiku kohta ja seisukohta isiku surnuks tunnistamise võimalikkuse kohta. Kohus võib koguda teadmata kadunud isiku kohta andmeid ka omal algatusel, sõltumata sellest, kes esitas surnuks tunnistamise avalduse.“;

19) paragrahvi 511 lõige 3 muudetakse ja sõnastatakse järgmiselt:

„(3) Kohus toimetab avalduse rahuldamata jätmise määruse avaldajale kätte. Kohus saadab isiku surnuks tunnistamise määruse avaldajale ning selle jõustumisest alates kümne päeva jooksul perekonnaseisuasutusele isiku surmaandmete kandmiseks rahvastikuregistrisse.“;

20) paragrahvi 666 lõiget 3 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Käesoleva seadustiku § 475 lõike 1 punktides 2–4, 9, 10¹, 11, 12¹, 15², 15³ ja 16 nimetatud hagita menetluses tehtud menetlust lõpetava määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab ringkonnakohtus läbi ja lahendab üks ringkonnakohtu kohtunik.“.

§ 15. Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seaduse muutmine

Tsiviilkohtumenetluse seadustiku ja täitemenetluse seadustiku rakendamise seadust täiendatakse §-dega 9³ ja 9⁴ järgmises sõnastuses:

„§ 9³. Määruskaebust läbivaatav kohtukoosseis

Enne 2026. aasta 1. septembrit esitatud määruskaebuse, mis on esitatud hagita menetluses tehtud menetlust lõpetava määruse peale, vaatab läbi kuni 2026. aasta 31. augustini kehtinud tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 666 lõikes 3 sätestatud kohtukoosseis.

§ 9⁴. Kaja esitamine tagaseljaotsuse peale

Enne 2026. aasta 1. septembrit tehtud tagaseljaotsuse peale, mis toimetati kätte avalikult, võib esitada kaja 2026. aasta 31. augustini kehtinud tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 415 lõike 2 teises lauses sätestatu kohaselt.”.

§ 16. Vangistusseaduse muutmine

Vangistusseaduses tehakse järgmised muudatused:

1) seadust täiendatakse §-ga 53¹ järgmises sõnastuses:

„§ 53¹. Tervishoiuteenusega seotud vaidluste lahendamine

Kinnipeetavale tervishoiuteenuse korraldamise ja osutamisega seotud vaidlus lahendatakse maakohtus.“;

2) paragrahvi 86 lõiget 11 täiendatakse teise lausega järgmises sõnastuses:

„Arestialusele tervishoiuteenuse korraldamise ja osutamisega seotud vaidluse lahendamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-st 53¹.“;

3) paragrahvi 93 lõiget 6 täiendatakse neljanda lausega järgmises sõnastuses:

„Vahistatule tervishoiuteenuse korraldamise ja osutamisega seotud vaidluse lahendamisel lähtutakse käesoleva seaduse §-st 53¹.“;

4) seadust täiendatakse §-ga 172¹⁰ järgmises sõnastuses:

„§ 172¹⁰. Käesoleva seaduse § 53¹ rakendamine

Enne 01.09.2026 halduskohtule esitatud kaebused, mis on seotud kinnipeetavale, arestialusele või vahistatule tervishoiuteenuse osutamisega ja korraldamisega, menetletakse lõpuni halduskohtus.“.

§ 17. Võlaõigusseaduse muutmine

Võlaõigusseaduse § 415 täiendatakse lõikega 2¹ järgmises sõnastuses:

„(2¹) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 ettenähtud korda ei kohaldata tsiviilkohtumenetluse seadustiku § 481 lõikes 2⁵ sätestatud juhul.“.

§ 18. Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse muutmine

Välismaalasele rahvusvahelise kaitse andmise seaduse § 36⁵ lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks.

§ 19. Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmine

Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduses tehakse järgmised muudatused:

1) paragrahvi 15³ lõiked 2 ja 3 tunnistatakse kehtetuks;

2) paragrahvi 26⁹ täiendatakse lõikega 8 järgmises sõnastuses:

„(8) Väljasaadetavale tervishoiuteenuse osutamisega seotud vaidlus lahendatakse maakohtus.“.

§ 20. Seaduse jõustumine

1) Käesoleva seaduse § 14 punkt 11 jõustub 2027. aasta 1. jaanuaril;

2) Käesoleva seaduse § 16 ja § 19 punkt 2 jõustuvad 2026. aasta 1. septembril.

Lauri Hussar
Riigikogu esimees

Tallinn, ... .2025

Algatab Vabariigi Valitsus ... .2025

(allkirjastatud digitaalselt)